

02. İlkokul Öğrencilerinin Konuşma Becerilerini Geliştirme Yöntemleri¹**Vedat ÇİÇEK²****Nevin BAL³****Emel TİMUR⁴****Mehmet Şerif TAVUKÇU⁵****Seza KIZILDAĞ⁶**

APA: Çiçek, V & Bal, N. & Timur, E. & Tavukçu, M. Ş. & Kızıldağ, S. (2024). İlkokul Öğrencilerinin Konuşma Becerilerini Geliştirme Yöntemleri. *Rumeli Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (5), 17-26. DOI: 10.5281/zenodo.10801454

Öz

Konuşma, bireyin duygularını, düşüncelerini, isteklerini, hayallerini, bilgi birikimini ve gözlemlerini iletmek için kullandığı en etkili iletişim aracıdır. Konuşma becerisinin geliştirilmesi, öğrencilerin Türkçenin estetik zevkini keşfetmelerine ve doğru, etkili bir şekilde kendilerini ifade etmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda günlük hayatta karşılaştıkları problemleri yorumlayıp değerlendirebilme becerilerini de geliştirmelerine olanak tanır. İletişim sürecinde önemli bir role sahip olan konuşma becerisi, öğretmenler için bilgi aktarımının temel aracı olarak kabul edilmektedir. Ancak öğretmenlerin konuşma kaygısı yaşamaması, sınıf içi iletişimi olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, bu araştırma öğretmen adaylarının konuşma kaygısını çeşitli değişkenler açısından ele almayı amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı, İlköğretim öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirme yöntemleri belirlemek ve bu konuda alınabilecek tedbirler hakkında bilgi sağlamaktır. Bu doğrultuda, öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi, hem eğitim

- ¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.
Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Raporu: Ahndı – Turnitin, Oran: %21
Etik Şikayeti: editor@rumelide.com
Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 12.11.2023-**Kabul Tarihi:** 20.12.2023-**Yayın Tarihi:** 21.12.2023; **DOI:** 10.5281/zenodo.10801454
Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
- ² Öğretmen, Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu/ Teacher, Yahya Kemal Beyatlı Primary School (Diyarbakır, Türkiye), vdtlrn@gmail.com, **ORCID ID:** 0009-0000-4919-0878, **ROR ID:** https://ror.org/0ojpga9g46, **ISNI:** 0000 0001 2179 4856, **Crossreff Funder ID:** 501100013898
- ³ Öğretmen, Nafiye Şevki Cizrelioğlu Anaokulu/ Teacher, Nafiye Şevki Cizrelioğlu Kindergarten (Diyarbakır, Türkiye), yusufbl539@gmail.com, **ORCID ID:** 0009-0007-2215-3445, **ROR ID:** https://ror.org/0ojpga9g46, **ISNI:** 0000 0001 2179 4856, **Crossreff Funder ID:** 501100013898
- ⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı/ Teacher, Ministry of Education (Diyarbakır, Türkiye), v-emel-v@gmail.com, **ORCID ID:** 0009-0009-9845-2673, **ROR ID:** https://ror.org/0ojpga9g46, **ISNI:** 0000 0001 2179 4856, **Crossreff Funder ID:** 501100013898
- ⁵ Öğretmen, Altın Kalpler Anaokulu/ Teacher, Altın kalpler Kindergarten (Diyarbakır, Türkiye), mehmet_serifo901@hotmail.com, **ORCID ID:** 0009-0001-2422-8363, **ROR ID:** https://ror.org/0ojpga9g46, **ISNI:** 0000 0001 2179 4856, **Crossreff Funder ID:** 501100013898
- ⁶ Öğretmen, Hafize Ana Bağımsız Anaokulu/ Teacher, Hafize Ana Independent Kindergarten (Diyarbakır, Türkiye), sezakizildag@hotmail.com, **ORCID ID:** 0000-0002-6978-454X, **ROR ID:** https://ror.org/0ojpga9g46, **ISNI:** 0000 0001 2179 4856, **Crossreff Funder ID:** 501100013898

Adres
Rumeli Eğitim Araştırmaları Dergisi
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe
ve Sosyal Bilimler Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD
Ünalan, Üsküdar - İSTANBUL / TÜRKİYE 34700
e-posta: rumelieducation@yandex.com / www.rumelieducation.com
tel: +90 505 7958124

Address
Rumeli Journal of Education Studies
İstanbul Medeniyet University, Faculty of Education Sciences, Dep. of
Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Program
Ünalan, Üsküdar - İSTANBUL / TÜRKİYE 34700
e-mail: rumelieducation@yandex.com / www.rumelieducation.com
phone: +90 505 7958124

literatürüne hem de Millî Eğitim Bakanlığı'na önemli katkılar sunabilir. Ailede ve okullarda konuşma becerilerini geliştirmek için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Özellikle okul öncesi eğitim süreci, ilkokulda konuşma becerilerini geliştirme çalışmalarıyla bir temel oluşturmaktadır. Konuşma, yaşamımızda ve özellikle eğitim hayatımızda büyük bir öneme sahiptir. Etkili bir eğitimle bireylerin daha kolay ve etkileyici bir konuşma kültürü ve becerisi kazanabileceği düşünülmektedir. Yapılacak etkinliklerin kapsamı ve etkililiği, öğrencilerin konuşma becerilerini etkileme açısından büyük bir öneme sahiptir. Toplumun her sektöründe sıkça kullanılan konuşma, insanlar arasında iletişim kurmanın en önemli yöntemlerinden biridir. Özellikle eğitim hayatı başlayan öğrenciler için konuşma becerisi, iletişim yolunu etkili bir şekilde kullanabilmek adına önem arz etmektedir. Dolayısıyla iletişim becerisi, eğitim ve öğretim sürecinde öğrencilere özel bir önem verilmesi gereken bir konudur. Bu çalışmanın amacı ilkokul öğrencilerinde konuşma becerilerinin gelişimini destekleyen çeşitli yöntemleri incelemek ve analiz etmektir. Etkin iletişim, çocuğun gelişiminin temel bir bileşenidir; akademik başarılarını, sosyal etkileşimlerini ve genel öz güvenini etkileyebilir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma becerileri, ilkokul öğrencileri, yöntemler, geliştirme

Methods for Improving Speaking Skills of Primary School Students⁷

Abstract

Since humans are social beings, the ability to speak is an important element and this ability is necessary for humans to establish social relationships. Speaking is a vital skill for communicating with other people. People begin to use this skill by making certain sounds from birth, but it is necessary to develop this skill in order to communicate effectively in social life. Various studies are carried out in families and schools to improve speaking skills. In particular, the preschool education process forms a basis with studies on developing speaking skills in primary school. Since speaking has a great importance in our lives and especially in our school life, we think that with effective education, people can gain an easier and more impressive speaking culture and skills. The scope and effectiveness of the activities to be carried out are of great importance in terms of affecting students' speaking skills. Speech, which is frequently used in every sector of society, is one of the most important methods of communicating between people. Especially for students starting their education life, speaking skills are important in order to use communication effectively. Therefore, speaking ability is an issue that students should pay attention to during the education and training process. The aim of this study is to examine and analyze various methods that support the development of speaking skills in primary school students. Effective communication is a vital aspect of a child's development; It affects their academic success, social interactions, and overall self-confidence. By exploring different approaches and strategies, this study aims to provide educators

⁷ **Statement (Thesis/Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 21

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 12.11.2023-**Acceptance Date:** 20.12.2023-**Publication Date:** 21.12.2023; **DOI:** 10.5281/zenodo.10801454

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres
Rumeli Eğitim Araştırmaları Dergisi
İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Türkçe
ve Sosyal Bilimler Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD
Ünalan, Üsküdar - İSTANBUL / TÜRKİYE 34700
e-posta: rumelieducation@yandex.com / www.rumelieducation.com
tel: +90 505 7958124

Address
Rumeli Journal of Education Studies
İstanbul Medeniyet University, Faculty of Education Sciences, Dep. of
Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Program
Ünalan, Üsküdar - İSTANBUL / TÜRKİYE 34700
e-mail: rumelieducation@yandex.com / www.rumelieducation.com
phone: +90 505 7958124

with valuable information about the most effective methods for improving language skills in primary school children.

Keywords: Speaking skills, primary school students, methods, development

Giriş

Dil, insanların birbirleri ile iletişim kurmalarını sağlayan en temel araçtır. Dil, kelimeler veya işaretler aracılığıyla düşünceleri ve duyguları ifade etmek için kullanılan doğal bir sistemdir. Dil, insanları bir araya getiren, bir toplumun birlikte yaşamasını sağlayan ve ortak bir kültür oluşturan bir sosyal kurumdur. Seslerden oluşan karmaşık bir yapı olan dil, insanların düşüncelerini ve hislerini diğerlerine aktarmalarını sağlayan çok yönlü bir araçtır. Dil, insanların kendilerini ifade etmelerine ve çevrelerini anlamalarına yardımcı olan temel bir unsurdur (Aksan, 2003:55). Dil edinimi, bireyin ailesi ve çevresiyle olan etkileşimiyle başlayan ve eğitim süreciyle gelişen bir süreçtir. Eğitim programları doğrultusunda ilerleyen bu süreç, okula başladıktan sonra sistematik bir şekilde devam eder. Ana dili öğretimi, belirlenmiş kazanımlar ve programlar çerçevesinde okullarda gerçekleştirilir. Eğitim süreci genellikle ilk okuma ve yazma becerileriyle başlar, çocuk dilin diğer becerileriyle ilerledikçe farklı dil becerileriyle de karşılaşır (Sallabaş, 2011:3).

Konuşma eyleminin yapılmasından bahsedilen bu anlamda yeni doğan bir bebeğin sesleri anlamlı şekilde çıkarabilmesini yani ana dilini öğrenmesini kastetmektedir. İkinci anlamında görüşme, danışma, müzakere geçer ki bu da bir konu hakkında birine fikir sorma, detaylı iletişimde bulunma işidir. Üçüncü anlamında edebiyat, bilim, sanat vb. konularda dinleyicilere bilgi vermek için yapılan söyleşi ya da konferans olarak verilmektedir. Burada da konuşma eyleminin bilgi ve bilim anlamında ileri seviyede olması ve belirli bir konuda uzmanlık alanına sahip kişilerin diğer kişilerle bu uzmanlığını, bilgisini uygun platformlarda paylaşması, konuşma yapması anlamı çıkarılabilir.

Konuşmanın İletişim Sürecindeki Yeri

Konuşma, bireyin toplum içindeki iletişimini sağlayan ve ana dili çerçevesinde sürekli olarak yapılandığı bir iletişim sürecidir. Fonemlerin toplumun kabul ettiği fonetik kurallar doğrultusunda kullanıldığı ve zihinde tasarlanan düşüncelerin sözlü olarak ifade edildiği konuşma, bireyin kendini ifade etme ve toplumla ilişki kurma sürecinde temel bir araçtır. Bu süreç, dilin kodları üzerinden gerçekleşir ve bireyin düşüncelerini açıkça aktarabilmesine imkân tanır (Onan, 2011:153). Konuşma eylemi genellikle farklı anlamlar içerisinde kullanılmaktadır. Birinci anlamı, bireyin doğuştan gelen yeteneğiyle ana dilini öğrenmesi ve uygun şekilde iletişim kurabilmesidir. İkinci anlamı, karşılıklı iletişim içinde fikir alışverişi yaparak bilgi paylaşımında bulunmaktır. Üçüncü anlamı ise akademik, bilimsel ya da sanatsal konularda uzmanlığı olan bireylerin bilgi ve deneyimlerini dinleyicilere aktarmak amacıyla yapılan konuşma etkinlikleridir. Bu anlamlar çerçevesinde konuşma eylemi, bilgi aktarımı ve iletişimde önemli bir rol oynamaktadır (Topçuoğlu Ünal, 2018). Bireyler, duygularını ve düşüncelerini ayrıca çevresinden edindiği deyimlerini başka bireylere aktarmak için konuşmaya gereksinim duyar. Bu gereksinim bireyin çevresiyle etkileşime girip sosyalleşmesini sağlar. Bireyin çevresiyle etkileşiminin güçlenmesi ve sağlıklı bir şekilde sosyalleşebilmesi için konuşma eğitimine büyük önem verilmelidir (Göçer, 2014:231). Bununla birlikte öğrencilere duygularını, düşüncelerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini doğru, güzel, etkili bir şekilde ve topluluk karşısında beden ile mekân gibi faktörleri de en uygun biçimde kullanarak sunabilme becerisi kazandırmak bir zorunluluktur (MEB, 2022). Konuşma her ne kadar basit bir beceri gibi görünse de aslında birtakım karmaşık zihinsel süreçleri barındırmaktadır. Bu durum

konuşma becerisinin çeşitli etkinlik ve çalışmalarla geliştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Konuşma eylemini esasında insanların birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlayan en önemli unsurlardan biri olarak değerlendirmek mümkündür. Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinin ulaştığı nokta çeşitli bağlamlarda iletişim yoğunluğunu artırsa da konuşma halen en temel iletişim biçimimiz olarak varlığını devam ettirmektedir (Yıldız, Okur, Arı ve Yılmaz, 2013: 161). Bu bağlamda konuşma, toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir unsuru olarak anlaşma, düşüncelerin aktarımı ve iletişim için bir araç olarak işlev görmektedir. (Gündüz ve Şimşek, 2014:93).

Güçlü konuşma becerilerini geliştirmek, etkili iletişimi sağladığı akademik performansı arttırdığı ve sosyal etkileşimleri teşvik ettiği için ilkokul öğrencileri için öneme sahiptir. Bu çalışma, ilkokula giden öğrencilerde konuşma becerilerinin gelişimini desteklemek için eğitimcilerin kullanabileceği çeşitli yöntem ve stratejileri araştırmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerin öz güvenle ve akıcı konuşma becerilerini geliştirebilecekleri destekleyici ve teşvik edici bir ortam yaratabilirler. Sözlü ifadeye değer veren ve teşvik eden bir sınıf ortamı yaratmak, konuşma becerisinin gelişimi için çok önemlidir. Öğretmenler öğrencilere akranlarının önünde konuşma, sınıf tartışmalarına katılma ve grup etkinliklerine katılma fırsatları sunabilir. Öğrencileri fikirlerini paylaşmaya; soru sormaya ve kendilerini sözlü olarak ifade etmeye teşvik etmek, kelime dağarcığının, akıcılığının ve genel iletişim becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur (Vosiljonov, 2022).

İnsan, doğası gereği sosyal bir varlıktır ve bu nedenle konuşma becerisi, sosyal ilişkiler kurma ve iletişim kurma açısından hayati öneme sahiptir (Kurudayıoğlu ve Soysal, 2015: 168). Konuşmak, diğer insanlarla etkileşime geçmek ve anlam aktarmak için temel bir araçtır. İnsanlar, doğuştan itibaren sesler çıkararak bu beceriyi kullanmaya başlarlar, ancak bu başlangıç seviyesi iletişim kurmada yeterli değildir. Konuşma becerisinin gelişimi için aile ve okul gibi çevresel faktörler önemlidir. Özellikle okul öncesi dönemden itibaren başlayan eğitim süreci, ilkokul seviyesinde daha da geliştirilerek temel konuşma becerilerinin kazanılmasını sağlar.

Konuşma Eğitimi

Öğrenciye konuşma becerisini kazandırmak için çeşitli birtakım kuralları ezberlemeye dayanan bir yöntem yeterli olmayacaktır. Bireyin konuşma becerisini geliştirebilmesi için bol bol pratik yapması, iyi konuşmacıları dinleyerek veya izleyerek onları model alması ve günlük hayatta uygulamalar yapması gerekmektedir (Kurudayıoğlu, 2003). Bu nedenle, konuşma becerisinin en iyi şekilde edinilebileceği yer sınıf ortamı olacaktır (Gündüz ve Şimşek, 2014). Konuşma eğitiminde önemli bir rol oynayan konuşma eğitimi döngüsü, öğrencinin dilsel, iletişimsel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için planlanmış bir süreçtir (Hasırcı, 2019). Bu süreç, öğrenci odaklı olup, görev, amaç, süreç ve sonuç odaklıdır (Hasırcı, 2019). Şekil 12'de gösterilen konuşma eğitimi döngüsü aşamaları, öğrencinin konuşma becerisini geliştirmek için uygulanmalıdır.

Şekil 1. Konuşma eğitimi döngüsü (Goh ve Burns, 2012 akt. Hasırcı, 2019).

İlk aşamada öğrencilerin konuşma becerilerine odaklanmaları ve bu beceriyi geliştirmeleri için üstbilişsel farkındalık kazanmaları hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda, öğrencilere üstbilişsel bilgi türlerinden en az biriyle ilgili bilgi verilir: kişisel bilgi, görev bilgisi ve stratejik bilgi (Goh ve Burns, 2012 akt. Hasırcı, 2019). İkinci aşama, öğrenciye gerekli içeriği sağlamayı ve plan yapmasına rehberlik etmeyi hedeflemektedir. Bu aşamanın önemli iki yönü bulunmaktadır: İlk olarak, öğrenciye konuşma görevi için dilin kullanımı ve içeriği destekleyen ön bilginin verilmesi; ikinci olarak ise neyi ve nasıl ifade edeceğine dair planlama imkânının sunulması (Hasırcı, 2019).

Üçüncü aşamada, öğrencilere biçimsel doğruluktan ziyade akıcı iletişime odaklanmaları için iletişimsel sorumluluk verilmeyi amaçlanmaktadır. Bu görev, akran veya grup etkileşimini teşvik etmeli, konuşma isteği uyandırmalı, iletişimsel bir ihtiyacı yansıtmalı ve konuşmaya teşvik edici olmalıdır (Goh ve Burns, 2012 akt. Hasırcı, 2019). Dördüncü aşamada öğrenciler, başarılarını değerlendirmek için gereken göstergeleri göz önünde bulundurarak, görevi başarıyla yerine getirmek için gereken beceri ve bilgi düzeylerini incelemektedir. Bu aşamada öğrencilerin hedefleri şunlardır: 1. Konuşma ihtiyaçlarına uygun kelime dağarcığı ve dil yapılarını edinmek. 2. Belirli bir toplumsal yapı ve bağlam için gereken dil bilgisi kurallarını anlamak. 3. Konuşma becerileri için temel prensipleri öğrenmek. 4. İletişim stratejilerini uygun bir şekilde kullanarak ortama ve bağlama uygun şekilde konuşmak.

Beşinci aşama, üçüncü aşamada verilen görevin tekrarlanmasını içerir ve öğrencilere yeniden uygulamaya ve dilsel öğelerin anlamsal işlevlerini detaylandırma olanağı sunar. Bu aşama, öğrencilerin kendilerine

şu soruları sormasını teşvik edebilir: 1. Konuşma etkinliğini bir başka arkadaşım ile tekrar uyguladığımda neler hissettim? 2. Yaptığım iki uygulama arasında ne gibi farklar var? 3. İki uygulama arasında doğru ve akıcı konuşma, içeriği düzenleme açısından kendimi nasıl değerlendiriyorum?

Altıncı aşama, öğrencilerin öğrenme süreçlerini değerlendirerek öz düzenleme becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Bu aşama, öğrencilerin grup içindeki öğrenmeleri üzerine düşünmelerini teşvik eder ve akran iletişimi ile öğretmen rehberliğinin etkileşimini vurgular. Bu yaklaşım, özellikle kaygılı ve gergin öğrencilerde duygusal bir rahatlama sağlar ve öğrencilere destek olmanın önemini vurgular. Bu sayede öğrencilere yalnız olmadıkları ve birlikte öğrenmenin önemli bir parçası oldukları anlatılır. Yedinci aşama, öğrencilerin edindikleri başarıları genel ve özel bağlamlarda değerlendiren öğretmene geri bildirim verme sürecini içerir. Büyük sınıf büyüklükleri durumunda her bir öğrenciye bireysel geri bildirim vermek zor olabilir. Bu nedenle, altıncı aşamada öğrencilerin kendi öğrenmelerine dair tuttıkları kayıtlardan yararlanarak öğretmenin ihtiyaçlar doğrultusunda geri bildirim sunması önemli olacaktır (Goh ve Burns, 2012, akt. Hasırcı, 2019).

Eğitim ortamlarında duygu, istek ve düşüncelerin doğru ve etkili bir şekilde öğrencilere kazandırılabilmesi için uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin seçilmesi ve kullanılması gerekmektedir (Çalhan, 2012). Öğrencilerin günlük yaşamlarıyla ilişkilendirilmiş etkinliklerle öğrenmelerinin sağlanması ve özgürce düşüncelerini ifade edebilecekleri iletişim ortamlarının oluşturulması da büyük önem taşımaktadır. Özellikle bireyin ilgi, tutum ve öğrenme tarzı gibi değişkenlerin göz önünde bulundurulması, öğretim ortamının planlanmasında ve uygulanmasında dikkate alınmalıdır (Erden, 2014). Öğretmen, bu süreçte dikkatlice seçilmiş yöntem ve teknikleri kullanarak öğrencilerin hedeflenen amaçlara ulaşmasına yardımcı olmalıdır (Küçükahmet, 2006). Bu nedenle, öğretmenlerin öğretim yöntemleri konusunda bilinçli olmaları ve öğrencilere en uygun öğrenme deneyimini sunabilmek için çeşitli teknikleri etkili bir şekilde uygulamaları gerekmektedir.

Konuşma etkinliklerinde öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla bazı koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir:

1. Öğrencinin etkili konuşma becerilerini geliştirmek için sözlü veya yazılı olarak düşüncelerini ifade etme becerisini yüzeye çıkarmak gereklidir. Bu amaçla öğrencilere fikirlerini ifade edebilecekleri ve iletişim ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri ortam sağlanmalıdır. Etkileyici konuşma becerilerini geliştirmenin metodolojik olarak gerekliliği bu tür uygulamaların düzenli olarak yapılması ve öğrencilerin sözlü iletişim becerilerinin sürekli olarak geliştirilmesidir.

2. Her konuşmanın anlamlı bir içeriği olmalıdır. Malzeme ne kadar eksiksiz, zengin ve değerliyse ifade o kadar anlamlı olur.

3. Bir fikir ancak dinleyicinin anlayabileceği sözcükler, cümle yapıları ve konuşma kalıpları kullanılarak ifade edildiğinde anlaşılır hale gelir. Bu nedenle başarılı konuşma gelişiminin üçüncü koşulu, öğrencilerin gerekli dil araçlarıyla donatılmasıdır. Konuşma becerilerini geliştirirken üç yön açıkça ayırt edilir: Üzerinde çalışmak tek tek sözcükler, sözcük dağarcığı ve cümle yapılarının geliştirilmesi. Morfoloji ve sözdizimi, tek tek sözcükler, sözcük dağarcığı ve cümle yapıları üzerinde çalışmanın dilsel temellerini oluşturur. Öte yandan, bağlantılı konuşmanın gelişimi mantığa, edebi çalışmalara ve sözdizimsel yapıların kapsamlı çalışmasına dayanır (Burns, Griffin, & Snow, 1999).

Öğrencilerin günlük yaşamlarında iş birliği yapmaları, iletişim kurmaları, ortak karar vermeleri ve sorunlara çözüm üretmeleri açısından konuşma becerisi oldukça önemlidir (Temizyürek, 2007). Öğrencilerin bu becerileri doğru ve etkili bir şekilde geliştirebilmeleri için öğretmene büyük bir görev düşmektedir. Öğretmen, kendi alanındaki gelişmeleri takip etmeli ve öğretim sürecinde öğrenciyi etkin bir şekilde dâhil etmek için uygun yöntem ve teknikleri kullanmalıdır. Yöntem kullanmadan yapılan bilgi aktarımları öğrenciler tarafından anlaşılmaz ve karışık olabilir, bu da öğrenme verimini düşürebilir. Aynı şekilde, öğretmenin sürekli olarak aynı yöntemleri kullanması öğrencilerin motivasyonunu azaltabilir. Bu nedenle, öğretmenler öğretilcek konunun özelliklerini dikkate alarak farklı yöntemler seçmeli ve öğrencilerin öğrenme sürecini kolaylaştırmalıdır (Güneş, 2016). Yöntem ve teknik seçimi yaparken öğretmenin rastgele davranmaması ve belirli faktörleri göz önünde bulundurması önemlidir (Küçükahmet, 2006).

Öğretmenlerin yöntem ve teknik seçiminde ilk olarak dersin hedeflerini en üst düzeyde gerçekleştirebilecek bir yöntem ve teknik seçmeleri gerekmektedir. Seçilen bu yöntem ve teknikler, hedefleri aynı düzeyde gerçekleştirme potansiyeline sahip olduğunda, ikincil faktörler olan öğretmenin yönetime uygunluğu, maliyet, zaman ve fiziksel imkânlar gibi etkiler dikkate alınmalıdır (Good ve Brophy, 2003; akt. İlhan, 2006). Dersin amacına uygun olarak çeşitli konuşma yöntem ve tekniklerinin kullanılması, konuşma becerisini geliştirme etkinliklerini daha etkileyici ve keyifli hale getirecek ve dersi daha sıra dışı kılacaktır (Ceran, 2012). Bu yöntem ve tekniklerin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için konuşma eğitimi sürecinde öğretmenin rehberlik etmesi gerekmektedir. Türkçe dersi, beceri ve yeteneklerin geliştirilmesine odaklanan bir derstir. Bu becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin aktif olarak katıldığı bir öğretim anlayışıyla gerçekleştirilebilir. Öğrenci merkezli öğretim yöntemleri ve teknikleri kullanılarak, öğrencilerin etkileşim içinde olmaları sağlanarak uygulama yapmaları teşvik eden bir öğretim ortamı oluşturulabilir (Arslan ve diğerleri, 2008:5).

Düşünce, konuşmanın psikolojik temeli olarak hizmet eder ve onun geliştirilmesi, düşünce süreçlerinin zenginleştirilmesine dayanır. Etkili konuşma gelişimi yalnızca hazırlık, materyal geliştirme, konu seçimi, mantıksal işlemler ve yerleştirme dâhil olmak üzere zihinsel faaliyetler sisteminde ustalıkla mümkündür. Düşünme, dil materyali kullanılarak sözlü olarak oluşturulduğunda ve ifade edildiğinde başarılı bir şekilde gelişir. Kavramlar kelimelerle veya kelime kombinasyonlarıyla temsil edilir ve bu da onları iletişim için gerekli materyaller haline getirir. Bir kavramı temsil eden bir kelimeyi (veya kelime kombinasyonunu) anlamak, dış konuşmada bu kavrama dayalı olarak düşünmek için temel sağlar (Estigarribia & Rodriguez, 2016).

Konuşma ve düşünce birbiriyle yakından bağlantılıdır. Konuşma olmadan tefekkür mümkün değildir ve dil malzemesi olmadan düşünceler ifade edilemez. Konuşma yoluyla fikir oluşturmak açıklık, anlaşılabilirlik, saflık, tutarlılık ve mantık sağlar. Dil edinimi, fonetik, sözcük dağarcığı oluşturma, dil bilgisi yapıları ve düşünce gelişiminin öğrenilmesi için gerekli koşulları sağlar. Bilgi, gerçekler ve çeşitli bilgi biçimleri hem düşünme hem de konuşma için materyal görevi görür (Adsoy, 2020:2). Konuşma, düşünce sürecinin incelenmesinde hayati bir rol oynar ve öğrencinin fikirlerinin gelişiminin birincil ölçüsü olarak hizmet eder. Bir çocuğun belirli bir konuyu konuşmasında nasıl ifade edebildiğinin değerlendirilmesi (yazılar, bilgi paylaşımı, yeniden anlatma, soruları yanıtlama yoluyla), konular arasında materyalleri özümsemeyi ve genel zihinsel değerlendirmeyi değerlendirmenin çok önemli bir yönüdür (Bowe, 2005).

Konuşmanın önemi üzerine Çiftçi (1998: 69), konuşma yeteneğinin sosyalleşmenin ve insan gelişiminin anahtarı olduğunu, çünkü konuşmanın psikolojik ve sosyal olanı kontrol eden bir etkinlik olduğunu

ifade etmiştir. Konuşma ve kişiler arasındaki ilişkiye göre Vural (2005: 151), konuşmanın sadece fikirleri açıklama sistemi olmadığını, aynı zamanda konuşmacının karakterini de gösterdiğini ve konuşma sırasında konuşmacının nasıl biri olduğunu bildiğimizi belirtmektedir.

Sonuç

Gerekli koşullara bağlı kalarak ve konuşma gelişimini çeşitli eğitim etkinliklerine entegre ederek ilkokul öğrencileri, iletişim becerilerini, bilişsel gelişimlerini ve genel akademik başarılarını artıracak güçlü konuşma becerileri geliştirebilirler. İlkokul öğrencilerinde konuşma becerilerini geliştirmek onların akademik, sosyal ve kişisel gelişimleri için çok önemlidir. Sınıf ortamında öğrencilerin *konuşma becerisi ancak konuşarak öğrenilebilir. Konuşmamak; bir bakıma düşünmemek, sonuç olarak sınıfın etkinliğine katılmamak, öğrenmemek demektir* (Kavcar ve diğerleri, 2005: 59).

Zaher (2006), yapmış olduğu çalışmada ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilere daha iyi bir konuşma becerisi eğitimi verilmesi gerektiğini çünkü konuşma becerisinin genellikle göz ardı edilen bir beceri olduğunu ortaya koymuştur. Yine benzer şekilde Şimşek (2004), yüksek lisans tezinde etkili ve güzel konuşmanın öneminden ve ilköğretim ikinci kademenin konuşma becerisini geliştirmek için önemli bir basamak olduğundan bahsetmiştir. Bu bağlamda öğrencilere konuşma becerisinin önemini kavratılması gerektiğini ifade eden Şimşek bu süreçte aile, okul, çevre ve öğretmen iş birliğinin olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bilgiler ışığında konuşma becerisini geliştirmek için kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri incelemeyi amaçlayan çalışmanın alt probleminden elde edilen bulgunun genel eğilimi yansıttığı söylenebilir. Ayrıca resim ve metin tamamlama etkinlikleri, öğrencilerin kelime dağarcığını genişletme, dil bilgisini kullanma, düşüncelerini organize etme ve ifade etme becerilerini geliştirme açısından da önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Araştırmalar; bu tür etkinliklerin, öğrencilerin dil becerilerini günlük iletişim dışında, akademik metinlerde ve yazılı sınavlarda da kullanabilme yeteneklerini artırdığını göstermektedir (Yegen, 2014; Kurudayıoğlu, 2003; Dülger, 2011; Wilson, 1997; Yılmaz ve Cımbız, 2016; Sağlam, 2010). Öğrencilerin resim ve metin tamamlama etkinlikleri ile konuşma becerilerini güçlendirebilmesi, akademik başarılarını ve özgüvenlerini artırabilmesi için önemli bir adımdır. Bu nedenle, öğretmenlerin bu etkinlikleri sınıf ortamında sıkça kullanması ve öğrencilerin dil öğrenme sürecini desteklemek amacıyla öğrencilere fırsatlar sağlaması önemlidir.

Öğrenciler, sınıf içinde konuşma becerisi üzerinde daha fazla pratik yapabilmek için ikili veya grup çalışmaları yapabilirler. Bu çalışmalar, öğrencilere birbirleriyle etkileşimde bulunma ve fikir alışverişinde bulunma fırsatı verir. Öğretmen, öğrencilere konuşma yapıları ve stratejilerine ilişkin geri bildirimlerde bulunarak onların gelişimini desteklemelidir. Öğrencilerin hataları üzerinde odaklanmak yerine, onları cesaretlendirerek konuşma becerilerini daha iyi hale getirmeleri için motive etmeli ve olumlu bir ortam yaratmalıdır. Konuşma becerisini geliştirmek için öğrencilere farklı konuşma türlerini deneme fırsatı verilmelidir. Örneğin, sunum yapma, tartışma veya rol yapma gibi etkinlikler, öğrencilere farklı iletişim becerilerini kullanma şansı vererek onların konuşma becerilerini çeşitlendirmelerine olanak sağlar. Son olarak, sınıf içinde konuşma becerisini geliştirmek için düzenli pratiklerin yapılması önemlidir. Öğrencilerin düzenli olarak konuşmalarına fırsat vermek, onların hızlı ve akıcı bir şekilde konuşmalarını sağlayabilir ve kendilerine güven duymalarını artırabilir. Öğrencilerin bu pratikleri düzenli olarak yapabilmesi için ise sınıf içinde konuşma becerisine ağırlık veren etkinliklerin düzenli olarak planlanması gerekmektedir.

Kaynakça

- Adsoy, Ş. (2020). Necati ÖNER'E göre dil-düşünce ilişkisi. *Şarkiyat*, 12(2), 356-368.
- Aksan, D. (2003). *Her yönüyle dil-ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK.
- Arslan, D., Doğan, B., Deliveli, K., Susar Kırmızı, F., Yaylı, D. ve Akkaya, N. (2008). Etkinliklerle Türkçe öğretimi. Bursa: *Ekin Basım Yayın*.
- Bowey, J.A. (2005). Socioeconomic status differences in preschool phonological sensitivity and first grade reading achievement. *Journal of Educational Psychology*, 97(3), 457-464.
- Burns, M. S., Griffin, P., & Snow, C. E. (1999). Starting Out Right: A Guide to Promoting Children's Reading Success. Specific Recommendations from America's Leading Researchers on How To Help Children Become Successful Readers. *National Academy Press, 2101 Constitution Avenue, NW, Lockbox 285, Washington, DC 20055*.
- Ceran, D. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 337- 358.
- Çalhan, R. (2012). *İş birliğine dayalı öğrenme yönteminin okul öncesi öğretmen adaylarının konuşma becerileri üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çiftçi, M. (1998). Türkçe öğretiminde temel ilkeler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1: 59-71.
- Dülger, M. (2011). *Konuşma Becerilerinin İlköğretim Öğrencilerine Öğretimi Üzerine Bir İnceleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Erden, B. (2014). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programında konuşma eğitimine yönelik olarak önerilen yöntem/tekniklere ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Estigarribia, B. ve Rodriguez, B. (2016). Okul öncesi dönemde açık öğretim stratejileri yoluyla kelime dağarcığının geliştirilmesi. *Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi*, 44(2), 203-210.
- Estigarribia, B., & Rodriguez, B. (2016). Developing vocabulary through explicit teaching strategies in preschool. *Early Childhood Education Journal*, 44(2), 203-210.
- Göçer, A. (2014). *Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2014). *Anlatma Teknikleri 2 Uygulamalı Konuşma Eğitimi El Kitabı*. Ankara: *Grafiker Yayınları*.
- Güneş, F. (2016). Öğretim yöntem ve teknikleri. F. Güneş (Ed.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri içinde* (2. baskı, s. 93-110). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Hasırcı, S. (2019). *Konuşma eğitiminin planlanması*. G. Çetinkaya (Ed.), *Konuşma ve Eğitimi içinde* (1. baskı, s. 213-230). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- İlhan, B. (2006). *Müfredat laboratuvar okullarında görev alan öğretmenlerin küçük grupla öğretim yöntem ve tekniklerini uygulama durumları*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (2005). *Türkçe öğretimi- Türkçe ve sınıf öğretmenleri için*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2015). İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin konuşma akıcılıklarının değerlendirilmesi. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 67: 167-184.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2015). İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin konuşma akıcılıklarının değerlendirilmesi. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 67: 167-184.
- Küçükahmet, L. (2006). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Küçükahmet, L. (2006). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB, (2022). <http://www.meb.gov.tr/meb/teskilat.php>
- Nelson, K.E. ve Lindeman, D.P. (2016). Belirli bir dil bozukluğu olan ve olmayan anaokulu öğrencilerinin kelime hazinesi gelişimi: Fonolojik kısa süreli hafızanın ve işlem hızının katkıları. *Okullarda Dil, Konuşma ve İşitme Hizmetleri*, 47(3), 215-227.
- Onan, B. (2011). *Anlama sürecinde Türkçenin yapısal işlevleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sallabaş, M. E. (2011). Aktif Öğrenme Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine Etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi.) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 113-131.
- Topçuoğlu Ünal, F. (2018). The Skill Approach in Education From Theory to Practice (Ed. Firdevs Güneş-Yusuf Söylemez), (Voice and Diction in Speech) İngiltere: *Cambridge Scholar Publishing*. S:247-267
- Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu: <https://sozluk.gov.tr/>
- Vosiljonov, A. (2022). Pragmalıngvıstıka va unıng tahlılıy shakllanısh tarıxı. *Science and innovation*, 1(B8), 99-105.
- Vural, B. (2003). *Doğru ve Güzel Konuşma*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Wilson, J. A. (1997). A program to develop the listening and speaking skills of children in a first grade classroom. <http://www.eric.ed.gov>. Adresinden 23/10/2023 tarihinde ulaşılmıştır.
- Yegen, Ü. (2014). *Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesinde Görsellerin Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2013). Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, F. ve Cımbız, T. A. (2016). İlkokul Türkçe dersi konuşma becerisi üzerine bir inceleme. *International Journal of Social Science* Number: 49, p. 25-46.
- Zaher, A. A. E. M. (2006). The effectiveness of a task-based instruction program in developing the English language speaking skills of secondary stage students. *Unpublished doctoral dissertation*. Ain Shams University, Sham.